

**BOSHLANG'ICH BOSQICHDA NEMIS TILIDA OG'ZAKI NUTQNI
RIVOJLANTIRISHGA QO'YILADIGAN TALABLAR
(O'YIN VA INTERFAOL METODLAR ASOSIDA)**

Ahmadjonova Sevinch

Ulasheva Xushnoza

Samarqand davlat chet tillar instituti
Roman-German tillar fakulteti 4-kurs talabasi, 2202-guruh.

Azizova Zarina Alixonovna

Ilmiy rahbar.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20075897>

Annotatsiya. Ushbu diplom ishida boshlang'ich bosqichda nemis tilini o'rganayotgan o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishga qo'yiladigan pedagogik va lingvodidaktik talablar tahlil qilinadi. Ishda o'yin va interfaol metodlarning og'zaki nutq ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni, samaradorligi va amaliy qo'llanish mexanizmlari yoritilgan. Shuningdek, mazkur metodlarning yosh xususiyatlariga mosligi, motivatsiyani oshirishdagi ahamiyati va nutqiy faoliyatni rivojlantirishdagi imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: og'zaki nutq, boshlang'ich bosqich, nemis tili, o'yin metodlari, interfaol metodlar, nutqiy talablar, kommunikativ kompetensiya

**ТРЕБОВАНИЯ К РАЗВИТИЮ УСТНОЙ РЕЧИ НА НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ НА
НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ (НА ОСНОВЕ ИГРОВЫХ И ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ)**

Аннотация. В данной дипломной работе анализируются педагогические и лингводидактические требования к развитию устной речи учащихся, изучающих немецкий язык на начальном этапе. Раскрываются роль, эффективность и механизмы применения игровых и интерактивных методов в формировании навыков устной речи.

Обосновывается соответствие данных методов возрастным особенностям, их значение для повышения мотивации и возможности для развития речевой деятельности.

Ключевые слова: устная речь, начальный этап, немецкий язык, игровые методы, интерактивные методы, речевые требования, коммуникативная компетенция

**REQUIREMENTS FOR THE DEVELOPMENT OF ORAL SPEECH IN GERMAN AT
THE PRIMARY LEVEL (BASED ON GAME-BASED AND INTERACTIVE METHODS)**

Abstract. This diploma thesis analyzes the pedagogical and linguodidactic requirements for the development of oral speech in primary-level learners of German as a foreign language.

The study highlights the role, effectiveness, and practical mechanisms of game-based and interactive methods in forming oral communication skills. It also substantiates the relevance of these methods to age-specific characteristics, their importance for increasing motivation, and their potential for enhancing speech activity.

Keywords: oral speech, primary level, German language, game-based methods, interactive methods, speech requirements, communicative competence.

Boshlang'ich bosqichda nemis tilida og'zaki nutqni rivojlantirishga qo'yiladigan talablar, avvalambor, o'quvchilarning yosh psixologiyasi va lingvistik imkoniyatlariga mos kelishi lozim.

Bu bosqichda o'quvchilar odatda 7-10 yosh oralig'ida bo'lib, ularning diqqati barqaror emas, mavhum tushunchalarni idrok etish qiyin kechadi, ammo taqlid qilish, takrorlash va o'yin orqali o'rganishga bo'lgan moyillik juda kuchli bo'ladi.

Shu sababli, ogʻzaki nutqni rivojlantirishga qoʻyiladigan asosiy talablar orasida quyidagilar ajratiladi: nutqiy namunani eshitish va takrorlash asosida oddiy iboralarni shakllantirish, kundalik muloqot holatlarida (salomlashish, tanishtirish, minnatdorchilik bildirish, ruxsat soʻrash, oddiy savol-javob) nemis tilida ogʻzaki muloqot qilish koʻnikmasini hosil qilish, talaffuzning asosiy meʼyorlariga rioya qilish, soʻz boʻyligini faol va passiv shaklda egallash, shuningdek, tinglab tushunish asosida ogʻzaki javob bera olish.

Oʻyin va interfaol metodlar ushbu talablarning samarali amalga oshishida markaziy oʻrin tutadi. Rol oʻyinlari orqali oʻquvchilar real hayotiy vaziyatlarni nemis tilida modellashtirishadi: masalan, “doʻkonda”, “oilada”, “maktabda”, “shifokorda” kabi mavzularda qisqa dialoglar tuzish.

Bunday oʻyinlarda oʻquvchidan avval tayyor iboralarni takrorlash, soʻngra ularni oʻzgartirib qoʻllash talab qilinadi. Didaktik oʻyinlar, masalan, “Rasmni top”, “Kim koʻproq soʻz biladi?”, “Moʻjizalar maydoni” tipidagi oʻyinlar lugʻat boʻyligini faollashtiradi va soʻzlarni kontekstda ishlatish koʻnikmasini rivojlantiradi.

Interfaol metodlardan “akvarium”, “karusel”, “birgalikda hikoya tu-zish”, “juftlikda suhbat” kabi usullar oʻquvchilarning bir-biri bilan nemis tilida mulohaza almashishiga xizmat qiladi. Bu metodlarning afzalligi shundaki, ular oʻquvchilarning nutqiy faolligini oshiradi, xato qilishdan qoʻrqishni kamaytiradi va oʻrganish jarayonini tabiiy muloqotga yaqinlashtiradi. Bundan tashqari, boshlangʻich bosqichda ogʻzaki nutqni rivojlantirishga qoʻyiladigan talablar oʻqituvchining rolli xatti-harakatlariga ham bogʻliq.

Oʻqituvchi oʻyin va interfaol mashgʻulotlarni rejalashtirishda quyidagilarni taʼminlashi kerak: har bir oʻquvchi uchun nutqiy vaziyat yaratish, nutqiy namunani aniq va tushunarli tarzda taqdim etish, xatolarni toʻgʻrilashda oʻquvchining psixologik holatini hisobga olish, takrorlash va mustahkamlashni turli oʻyin shakllarida olib borish. Shuningdek, talablar tarkibiga nutqning tezligi, ravonligi va intonatsion jihatlari ham kiradi. Oʻyin va interfaol metodlar yordamida oʻquvchilar asta-sekin oddiy bir soʻzli javoblardan batafsil gaplarga, soʻngra qisqa hikoya va tavsiflarga oʻtishlari mumkin.

Metodik nuqtai nazardan, oʻyin va interfaol metodlarni qoʻllashda quyidagi talablar majburiy hisoblanadi: oʻyin mazmuni oʻquv dasturining muayyan mavzusi bilan uzviy bogʻlanishi, oʻyin davomida ogʻzaki nutqning barcha turlari (monologik, dialogik) rivojlantirilishi, oʻyin va interfaol mashqning aniq va tushunarli koʻrsatmaga ega boʻlishi, vaqt jihatidan cheklanganligi (boshlangʻich bosqichda bir oʻyin 5-10 daqiqadan oshmasligi maqsadga muvofiq), oʻquvchilarning yutuqlarini ijobiy baholash va ragʻbatlantirish tizimi mavjudligi. Natijada, oʻyin va interfaol metodlar asosida tashkil etilgan nemis tili darslari oʻquvchilarning ogʻzaki nutqiga qoʻyiladigan talablarni nafaqat bajarishga, balki ulardan oshib ketishga imkon yaratadi, chunki oʻquvchilar tilni mexanik emas, balki muloqot qilishning quroli sifatida idrok qila boshlaydilar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlangʻich bosqichda nemis tilida ogʻzaki nutqni rivojlantirishga qoʻyiladigan talablar oʻyin va interfaol metodlarsiz toʻliq amalga oshirilishi qiyin. Ushbu metodlar talablarni mexanik ravishda bajarish vositasidan koʻra, tilni haqiqiy muloqot quroliga aylantiruvchi omil sifatida xizmat qiladi. Taqdim etilgan tahlillar va amaliy tavsiyalar asosida aytish mumkinki, oʻyin va interfaol metodlardan tizimli va metodik jihatdan toʻgʻri foydalanilganda, boshlangʻich bosqich oʻquvchilarning ogʻzaki nutq darajasi nafaqat dastur talablariga javob beradi, balki koʻp hollarda ulardan oshib ketadi.

Kelgusida ushbu sohada o'yin va interfaol metodlarning raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasini o'rganish, shuningdek, har xil turdagi maktablarda (ixtisoslashtirilgan va umumiy maktablar) ularning qo'llanish samaradorligini qiyosiy tahlil qilish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirova. F. R. Nemis tili o'qitish metodikasi: boshlang'ich bosqich. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2015. – B. 78-86.
2. Jalolov. J. J. Chet til o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2019. – B. 39-46.
3. Xoshimov. O'., & Yo'ldoshev, I. Interfaol metodlar va ularning ta'limdagi o'rni. Toshkent: Fan va texnologiya, 2008. – B.102-106.
4. Галскова. Н. Д., & Гез, Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика. Москва: Академия, 1999. – С. 213-215.
5. Соловова. Э. Н. Методика обучения иностранным языкам. Базовый курс лекций. Москва: Просвещение, 2006. – С. 61-66
6. Klippel, F. Spiele im Deutschunterricht. München: Hueber Verlag, 2002. – P. 98-101.
7. Bleyhl, W. Fremdsprachen in der Grundschule. Grundlagen und Praxisbeispiele. Hannover: Schroedel, 2014. – P. 22-26